

KOSSUTH LAJOS BESZÉDEI

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis
u. 6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-53-0

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

KOSSUTH LAJOS BESZÉDEI	1
AMTAK Bt, 2025	1
1. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén az országgyűlés teendőiről és az uralkodó elé terjesztendő feliratról.....	18
<i>Pozsony, 1848. március 3.....</i>	<i>18</i>
2. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a bécsi eseményekről	39
<i>Pozsony, 1848. március 14.....</i>	<i>39</i>
3. Kossuth beszéde a Bécsből visszatért országgyűlési küldöttség fogadtatásakor.....	46
<i>Pozsony, 1848. március 17.....</i>	<i>46</i>
4. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a fővárosok és az egyetem küldöttségének fogadásakor	52
<i>Pozsony, 1848. március 19.....</i>	<i>52</i>
5. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a királyi leiratokról	56
<i>Pozsony, 1848. március 29.....</i>	<i>56</i>
6. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén az újabb királyi leiratról.....	60
<i>Pozsony, 1848. március 31.....</i>	<i>60</i>
7. Kossuth üdvözlő beszéde István nádorhoz.....	71
<i>Pozsony, 1848. április 1.....</i>	<i>71</i>

8. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a magyarországi szerbek küldöttségének fogadásakor ..	74
<i>Pozsony, 1848. április 8.</i>	74
9. Kossuth beszéde a kormány pesti fogadtatásakor ...	81
<i>Budapest, 1848. április 14.</i>	81
10. Kossuth körrendelete a törvényhatóságoknak Csernovics Péter királyi biztosi kiküldéséről	84
<i>Budapest, 1848. április 27.</i>	84
11. Kossuth előfizetési felhívása a Kossuth Hírlapja című lapra.....	86
<i>Budapest, 1848. május 17.</i>	86
12. Kossuth levele Pázmándy Dénesnek, a frankfurti német birodalmi gyűlés mellé kiküldött magyar megbízottnak.....	95
<i>Budapest, 1848. június 7.</i>	95
13. Kossuth átirata Esterházy Pál herceg miniszternek	99
<i>Budapest, 1848. június 12.</i>	99
14. Kossuth vezércikke a Kossuth Hírlapja első számában.....	103
<i>Budapest, 1848. július 1.</i>	103
15. Kossuth cikke a Kossuth Hírlapjában a magyar–román kérdésről.....	110
<i>Budapest, 1848. július 6.</i>	110
16. Kossuth beszéde a képviselőházban kétszázezer katona és negyvenkétfélmillió forint megajánlásáról	117

<i>Budapest, 1848. július 11.</i>	117
17. Kossuth beszéde a képviselőházban a kormány álláspontjáról a horvát bonyodalom és az olasz segély kérdésében.....	150
<i>Budapest, 1848. július 20.</i>	150
18. Kossuth átirata Mészáros Lázár vezérőrnagy hadügyminiszterhez	168
<i>Budapest, 1848. augusztus 17.</i>	168
19. Kossuth beszéde a képviselőházban a Kolozsvárt Pesttel összekötő vasútvonalról.....	172
<i>Budapest, 1848. augusztus 19.</i>	172
20. Kossuth beszéde a képviselőházban a román kérdés helyes megoldásáról	176
<i>Budapest, 1848. augusztus 26.</i>	176
21. Kossuth beszéde a képviselőházban az ország kormányzásáról	184
<i>Budapest, 1848. szeptember 11.</i>	184
22. Kossuth beszéde a képviselőházban Batthyány támogatásáról	200
<i>Budapest, 1848. szeptember 16.</i>	200
23. Kossuth cikke a Kossuth Hírlapjában: beszámol munkájáról a Batthyány-kormányban.....	207
<i>Budapest, 1848. szeptember 18.</i>	207
24. Kossuth bejelentése a képviselőházban toborzó körútjának megkezdéséről.....	226

<i>Budapest, 1848. szeptember 24.</i>	226
25. Kossuth levele feleségének a toborzó körút első napjáról.....	229
<i>Nagykőrös, 1848. szeptember 24.</i>	229
26. Kossuth levele feleségének a toborzó körút folytatásáról	231
<i>Szolnok, 1848. szeptember 26.</i>	231
27. A képviselőház Kossuth által fogalmazott nyilatkozata gróf Lamberg Ferenc altábornagy halálával kapcsolatban.....	234
<i>Budapest, 1848. szeptember 29.</i>	234
28. Kossuth levele Pázmándy Dénesnek, a képviselőház elnökének, második toborzó útvjáról	237
<i>Szentes, 1848. október 1.</i>	237
28. Kossuth levele Pázmándy Dénesnek, a képviselőház elnökének, második toborzó útvjáról	239
<i>Szentes, 1848. október 1.</i>	239
30. Kossuth amnesztialevele Rózsa Sándornak	241
<i>Hódmezővásárhely, 1848. október 3.</i>	241
31. Kossuth toborzóbeszéde.....	244
<i>Szeged, 1848. október 4.</i>	244
32. Kossuth beszéde a képviselőházban az Országos Honvédelmi Bizottmány hatáskörének kibővítéséről.	249
<i>Budapest, 1848. október 8.</i>	249

33. Kossuth levele Csány László országos biztosnak az osztrák határ átlépéséről.....	256
<i>Budapest, 1848. október 13.</i>	256
34. Kossuth utasítása Móga János altábornagynak, Csány László országos biztosnak és Pázmándy Dénesnek, a képviselőház elnökének az osztrák határ átlépéséről	260
<i>Budapest, 1848. október 14.</i>	260
35. Kossuth rendelete Michal Miloslav Hodža lelkész, L' Udovit Štúr újságíró és Jozef Miloslav Hurban lelkész törvényen kívül helyezéséről.....	265
<i>Budapest, 1848. október 17.</i>	265
36. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak az osztrák határ átlépéséről	267
<i>Parndorf, 1848. október 27.</i>	267
37. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak a schwechati ütközetről	273
<i>Pozsony, 1848. október 30.</i>	273
38. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak Görgey Artúr vezérőrnagy főparancsnoki kinevezéséről.....	280
<i>Pozsony, 1848. november 1.</i>	280
39. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak a hadsereg szervezéséről	285
<i>Pozsony, 1848. november 3.</i>	285

40. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak a védelmi intézkedésekről.....	290
<i>Pozsony, 1848. november 5.....</i>	<i>290</i>
41. Kossuth leirata az Igazságügy-minisztériumnak a Bem József vezérőrnagy merénylője elleni eljárásról .	294
<i>Budapest, 1848. november 10.</i>	<i>294</i>
42. Kossuth rendelete a sebesültek és rokkantak ügyében	295
<i>Budapest, 1848. november 19.</i>	<i>295</i>
43. Kossuth levele Csány László országos biztosnak hadi terveiről.....	298
<i>Budapest, 1848. november 27.</i>	<i>298</i>
44. Kossuth utasítása Vetter Antal vezérőrnagynak a szerbek elleni hadműveletekről	300
<i>Budapest, 1848. november 30.</i>	<i>300</i>
45. Kossuth kiáltványa a felső-erdélyi hadsereghez Bem József vezérőrnagy főparancsnoki kinevezéséről.....	302
<i>Budapest, 1848. december 1.....</i>	<i>302</i>
46. Kossuth utasítása Csány László országos biztosnak V. Ferdinánd király lemondásával kapcsolatban	304
<i>Budapest, 1848. december 5.....</i>	<i>304</i>
47. Kossuth kiáltványa Békés vármegye lakosaihoz ..	311
<i>Budapest, 1848. december 8.....</i>	<i>311</i>
48. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak a Pozsony feladása utáni teendőkről	319

<i>Budapest, 1848. december 16.</i>	319
49. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak Győr védelméről	322
<i>Budapest, 1848. december 18.</i>	322
50. Kossuth utasítása Vukovics Sebő kormánybiztosnak a bánsági csapatok felrendeléséről.....	324
<i>Budapest, 1848. december 18.</i>	324
51. Kossuth felhívása az általános népfelkelésre	326
<i>Budapest, 1848. december 22.</i>	326
52. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak a győri visszavonulás után.....	338
<i>Budapest, 1848. december 27.</i>	338
53. Kossuth utasítása Perczel Mór vezérőrnagynak a megütközésre	342
<i>Budapest, 1848. december 29.</i>	342
54. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak a móri vereség utáni teendőkről	343
<i>Budapest, 1848. december 31.</i>	343
55. Kossuth utasítása Csány László országos biztosnak az országgyűlés és a kormány Debrecenbe költözéséről	345
<i>Budapest, 1848. december 31.</i>	345
56. Kossuth beszéde az országgyűlés vegyes ülésén a Debrecenbe való átköltözésről	347
<i>Budapest, 1848. december 31.</i>	347

57. Kossuth kiáltványa Debrecen népéhez	352
<i>Debrecen, 1849. január 6.</i>	<i>352</i>
58. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak a további hadműveletekről.....	356
<i>Debrecen, 1849. január 10.</i>	<i>356</i>
59. Kossuth beszéde a képviselőházban az önvédelmi harc folytatásáról.....	364
<i>Debrecen, 1849. január 13.</i>	<i>364</i>
60. Kossuth utasítása, Jeszenák János báró nyitrai kormánybiztosnak	383
<i>Debrecen, 1849. január 17.</i>	<i>383</i>
61. Kossuth utasítása Torontál vármegye közönségének a Délvidék kiürítése utáni teendőkről	387
<i>Debrecen, 1849. január 19.</i>	<i>387</i>
62. Kossuth utasítása Klapka György ezredesnek a katonai helyzet és tervek ismertetésével	394
<i>Debrecen, 1849. január 27.</i>	<i>394</i>
63. Kossuth leirata Csány László országos biztosnak Perczel Mór vezérőrnagy lemondásáról	399
<i>Debrecen, 1849. február 1.</i>	<i>399</i>
64. Kossuth leirata Szatmár vármegyének a földesúri visszaélések megszüntetéséről	401
<i>Debrecen, 1849. február 15.</i>	<i>401</i>
65. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak hivatalos jelentések beküldéséről.....	404

<i>Debrecen, 1849. február 20.</i>	404
66. Kossuth beszéde a képviselőházban a kápolnai csatáról.....	411
<i>Debrecen, 1849. március 1.</i>	411
67. Kossuth utasítása Szemere Bertalan országos biztosnak a támadó hadműveletekről	419
<i>Debrecen, 1849. március 2.</i>	419
68. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak az ideiglenes főparancsnokság átvételére	421
<i>Tiszafüred, 1849. március 5.</i>	421
69. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak Vetter Antal altábornagy fővezéri kinevezéséről	424
<i>Debrecen, 1849. március 9.</i>	424
70. Kossuth utasítása Batthyány Kázmér gróf országos biztosnak a szerbekkel való megegyezésről.....	430
<i>Debrecen, 1849. március 10.</i>	430
71. Kossuth levele feleségének a cibakházi támadás kezdetéről.....	436
<i>Cibakháza, 1849. március 16.</i>	436
72. Kossuth körrendelete a seregvezéreknek Bem erdélyi győzelmeiről	437
<i>Nádudvar, 1849. március 21.....</i>	437
73. Kossuth beszéde a képviselőházban a katonai helyzetről és az országgyűlésről.....	440
<i>Debrecen, 1849. március 25.</i>	440

74. Kossuth levele az Országos Honvédelmi Bizottmánynak a hadifoglyokkal való bánásmódról ..	456
<i>Tiszafüred, 1849. március 29.</i>	456
75. Kossuth utasítása Csány László országos biztosnak katonai tervekről és politikai elképzelésekről.....	460
<i>Eger, 1849. április 1.</i>	460
76. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak a hatvani ütközetről	466
<i>Jászberény, 1849. április 3.</i>	466
77. Kossuth jelentése az Országos Honvédelmi Bizottmánynak az isaszegi győzelemről.....	473
<i>Dány, 1849. április 7.</i>	473
78. Kossuth levele Perczel Mór vezérőrnagynak a tavaszi hadjárat sikereiről	476
<i>Dány, 1849. április 7.</i>	476
79. Kossuth beszéde a képviselőházban Magyarország függetlenségének kimondásáról	479
<i>Debrecen, 1849. április 14.</i>	479
80. Kossuth levele Görgey Artúr vezérőrnagynak: felkéri a hadügyminiszteri tárca elvállalására	507
<i>Debrecen, 1849. április 16.</i>	507
81. Kossuth utasítása hűgának, özvegy Meszlényi Rudolfné Kossuth Zsuzsánnának: kinevezi országos főápolónővé	509
<i>Debrecen, 1849. április 16.</i>	509

82. A magyar nemzet függetlenségi nyilatkozata	511
<i>Debrecen, 1849. április 19.</i>	511
83. Kossuth rendelete a földesúri visszaélések megszüntetéséről	541
<i>Debrecen, 1849. április 19.</i>	541
84. Kossuth levele Napóleon Lajos herceghez, a Francia Köztársaság elnökéhez	548
<i>Debrecen, 1849. április 20.</i>	548
85. Kossuth levele Ludvig János kormánybiztosnak a trónfosztásról és a hadseregről	550
<i>Debrecen, 1849. április 23.</i>	550
86. Kossuth utasítása Drágos János képviselőnek a román felkelők vezetőivel való tárgyalások feltételeiről	554
<i>Debrecen, 1849. április 26.</i>	554
87. Kossuth levele Görgey Artúr vezérőrnagynak a hadügyminiszteri tárca átvételéről	562
<i>Debrecen, 1849. május 4.</i>	562
88. Kossuth válasza Perczel Mór vezérőrnagy fenyegető levelére	568
<i>Debrecen, 1849. Május 9.</i>	568
89. Kossuth utasítása Hatvani Imre szabadcsapatbeli őrnagynak a román felkelők elleni hadműveletek folytatásáról	576
<i>Debrecen, 1849. május 11.</i>	576

90. Kossuth utasítása Bem József altábornagynak a főszerephez való csatlakozásról	578
<i>Debrecen, 1849. május 12.</i>	578
91. Kossuth utasítása Perczel Mór vezérőrnagynak a szerbekkel való megegyezés feltételeiről.....	580
<i>Debrecen, 1849. május 21.</i>	580
92. Kossuth köszönő levele Görgey Artúr vezérőrnagynak a kormány és az országgyűlés nevében Buda bevételéért	588
<i>Debrecen, 1849. május 22.</i>	588
93. Kossuth utasítása Bem József altábornagynak seregeinek felvezetéséről	590
<i>Debrecen, 1849. május 28.</i>	590
94. Kossuth utasítása Vukovics Sebő igazságügy- miniszternek a délvidéki csapatok egy részének felhozataláról	593
<i>Debrecen, 1849. május 30.</i>	593
95. Minisztertanácsi határozat Perczel Mór vezérőrnagy lemondásának elfogadásáról	596
<i>Budapest, 1849. június 8.</i>	596
96. Kossuth utasítása Csány László közmunka- és közlekedésügyi miniszternek a budai várfalak lerontásáról.....	600
<i>Budapest, 1849. június 11.</i>	600
97. Kossuth levele Görgey Artúr vezérőrnagynak a hadi helyzetről.....	602

<i>Budapest, 1849. június 25.</i>	602
98. Kossuth levele Görgey Artúr vezérőrnagynak az új haditervről.....	604
<i>Budapest, 1849. június 26.</i>	604
99. Kossuth és a kormány kiáltványa az általános népfelkelésről.....	605
<i>Budapest, 1849. június 27.</i>	605
100. Kossuth és a kormány kiáltványa Európa népeihez Magyarország megsegítéséről.....	616
<i>Budapest, 1849. június 28.</i>	616
101. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak a magyar haderő szegedi összpontosításáról.....	625
<i>Budapest, 1849. június 29.</i>	625
102. Kossuth körrendelete a seregvezéreknek Mészáros Lázár altábornagy fővezéri kinevezéséről.....	628
<i>Budapest, 1849. július 1.</i>	628
103. Kossuth beszéde a képviselőházban a hadi helyzetről.....	630
<i>Budapest, 1849. július 2.</i>	630
104. Kossuth tudósítása a július 2-i komáromi győzelemről.....	644
<i>Budapest, 1849. július 3.</i>	644
105. Kossuth utasítása Simonffy József alezredesnek a magyar–román megegyezésről	645
<i>Budapest, 1849. július 5.</i>	645

106. Kossuth utasítása Bem József altábornagynak a magyar–román megbékélésről és a román légióról ...	653
<i>Szeged, 1849. július 14.</i>	653
107. Kossuth utasítása Perczel Mór vezérőrnagynak a fővezérség és a seregélelmezés kérdéséről	655
<i>Szeged, 1849. július 21.</i>	655
108. Kossuth utasítása Görgey Artúr vezérőrnagynak: személyes megbeszélésre hívja	661
<i>Szeged, 1849. július 24.</i>	661
109. Kossuth utasítása Szemere Bertalan miniszterelnöknek Görgey seregének Aradra irányításáról.....	663
<i>Mezőhegyes, 1849. augusztus 1.</i>	663
110. Kossuth rendelete a magyar-román harc felfüggesztéséről.....	665
<i>Arad, 1849. augusztus 8.</i>	665
111. Kossuth levele Görgey Artúr vezérőrnagynak: személyes megbeszélésre hívja	667
<i>Arad, 1849. augusztus 10.</i>	667
112. Kossuth lemond és Görgey Artúr vezérőrnagyra ruházza a polgári és katonai hatalmat	668
<i>Arad, 1849. augusztus 11.</i>	668
113. Kossuth kiáltványa a nemzethez lemondásáról .	670
<i>Arad, 1849. augusztus 11.</i>	670

114. Kossuth levele Görgey Artúr diktátornak lemondása okairól.....	672
<i>Lugos, 1849. augusztus 12.</i>	<i>672</i>
115. Kossuth levele Bem József altábornagynak az önvédelmi harc folytatásának akadályairól	677
<i>Teregova, 1849. augusztus 14.....</i>	<i>677</i>
116. Kossuth levele az angliai és franciaországi magyar követekhez és diplomáciai ügynökségekhez.....	681
<i>Vidin, 1849. szeptember 12.</i>	<i>681</i>

1. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén az országgyűlés teendőiről és az uralkodó elé terjesztendő feliratról

Pozsony, 1848. március 3.

Uraim! Köszönettel fogadom Győr vármegye követének indítványát. Ámbár meg lévén győződve, hogy a fennforgó rendkívüli körülmények speciális tárgyakon fölülelmedni parancsolnak, indítványomat csupán alkalmul kívánom használni, hogy a tekintetes rendeket felkérjem, miszerint a percek roppant felelősségének érzetében az országgyűlés politikáját azon magasságra méltóztassanak felemelni, melyet az idő elénkbe szab.

E szempontból indulva a bécsi bank viszonyainak részletes taglalásába ezúttal nem bocsátkozom. Nem fejtegetem azon tévesztett politikát, miszerint ezen banknak újnemű papirospénz kibocsátására intézett intézménye már eredetében oly lépés volt, mely roppant pénzügyi

áldozatokkal vásárolván azt meg, mit a kormány ezen áldozatok nélkül biztosabb sikerrel eszközölhetett volna, már eredetében annak magvát viselé, hogy a birodalmi közállomány nemcsak adósságaiból kibonyolódni nem fog, mit különben 1817–1825-ig eszközölni igen könnyű volt volna, sőt újabb meg újabb terhek áldozatába fog bonyolódni.

Azon viszonyok taglalásába sem akarok bocsátkozni, melyek a forgásban levő kamatlan bankjegyek s a birodalom kamatos kölcsönei közt annál fogva fennforognak, mivel ez utóbbiak kötelezvényei nagy részben az elsőbbek fedezését képezik, azoknak tehát árcsökkenése az elsőbbek hipotékáját is csökkenti.

Éspedig két oknál fogva nem akarok ezeknek fejtegetésébe bocsátkozni.

Először azért, mivel meg vagyok győződve, hogy a bankjegyek értékvalósága iránt megindult nyugtalanság Győr vármegyének egyszerű felszólalásával összekötve elég arra, hogy a fejedelem érezze, miként ha a magánosok birtokviszonyaiba oly mélyen beszökött pénzügyi intézmény iránt, minő a bécsi bank, legkisebb bizalmatlanság kezd a közönségben lábra kapni, ezt rögtön el kell osztani, különben a következtetések kiszámíthatatlanok. Elosztatni pedig sem leszavazások, sem bármiként ürügyelt titkolózások

által nem lehet, hanem csak azáltal, ha a dolgok állása nyíltan, tartózkodás nélkül és hitelesen a közönség elébe terjesztetik. Hogy ezt a kormány is ekként fogja fel, biztosításul veszem azon körülményt, miszerint a bankigazgatás részéről ma reggel már többekkel a követi kar közül a bank állapotjáról hiteles kimutatások közöltettek, melyek a 214 millió forint értékig kibocsátott bankjegyeket fedezetteknek, s azonkívül még mintegy 30 millió forint aktív értéket mutatják. Akarom hinni, hogy a kormány érezni fogja annak szükségét, miszerint ezen megnyugtató kimutatást hiteles alakban a közönséggel hivatalosan is tudatni saját érdekében mulaszthatlan kötelessége, mit igen nagy hiba volna azon ürügy alatt akarni elmellőzni, hogy a bécsi bank privátvállalat, melyről a kormány felelősséggel nem tartozik, mert a közönség igen jól ismeri azon szolidaritást, melyben a bank a kormánnyal áll, miszerint a bankjegyek kibocsátására nézve ezen intézet nem egyéb, mint a birodalom finansziális kormányrendszerének egyik, bár hibás alapú, de kiegészítő intézménye.

Másik okom, miért e viszonyok mélyebb taglalásába bocsátkozni nem akarok, az: mert tudom, hogy amennyiben a státuspapírosok börzei kelete a bank állásának fokmérőjéül tekinthető, ez 1830-ban még rosszabbul állott, mint most, s általában én akkint vagyok meggyőződve, hogy a

bécsi bank jelenben még alapos nyugtalanságot okozható veszélyben nincs, hanem veszélybe csak azáltal jöhetne, ha a bécsi kormánypolitika makacsul tovább is folytattatnék, s ezáltal a státus, melynek pénzügyi már rendes viszonyok közt is folytonos deficitben vannak, napról napra több áldozatokba sodortatnék, melynek okvetlenül egy újabb bankrott lenne kikerülhetetlen következménye.

Ha ezen politika gyökeresen megváltoztatik, akkor nézetem szerint a bank iránt nyugodtak lehetünk, s azért én azon szempontokra kívánom a károk és rendek figyelmét intézni, melyek a közbajok veszélyének növekedését elhárítják.

Általában véve akkint vagyok meggyőződve, hogy miután látjuk, miképpen az ausztriai pénzügyi viszonyok pénz- és értékviszonyainkra minő hatást gyakorolhatnak, nekünk a bank kimutatásának kívánatánál nem lehet megállapodnunk, mert ez csak egy részlet, mely az egésznek következménye, hanem nekünk a magyar státuszjövendők és státuszszükségek számbavételét, az ország pénzügyének alkotmányos kezelés alá vételét, szóval önálló magyar pénzügyminisztériumot kell kívánnunk, mert különben a rólunk nélkülünk intézkedő idegen hatalom pénzügyviszonyainkat végtelen zavarokba bonyolíthatja, ha ellenben felelős

fináncminisztériumunk lesz, a királyi szék díszéről, hazánk szükségéről, kötelességeink teljesítéséről okszerű gazdálkodással gondolkodhatunk, s polgártársaink pénzviszonyait minden veszélyes fluktuációk ellen biztosságba helyezhetjük.

A bankviszonyokról tehát még csak annyit akarok szólni, miként hiszem, hogy a nélkülözhetlen két lépésre a szükséges intézkedések máris megtétettek, melyeknek egyike az, hogy a közönség a bank állapota iránt hivatalos kimutatások által megnyugtattassék, másika pedig, hogy a bankjegyeknek ezüstpénzzeli beváltására az ország minden részeiben sikeres intézkedések tétessenek, és ha ehhez a kormánypolitikának iránya okszerűen megváltoztatik, reményilem, hogy a bizalom helyreáll, melyet helyreállítani saját zsebeink érdeke, de a dinasztia érdeke is múlhatlanul megkívánja.

És azért én a bajok kútfejének taglalatára s a mentőszerek kijelelésére intézem előadásomat.

Tekintetes rendek! Már midőn ez országgyűlés elején a válaszfeliratot indítványozám, kötelességemnek éreztem hazánk állapotának taglalatába bocsátkozni, úgy saját belügyeink, mint azon viszonyok tekintetében, melyek a Pragmatica Sanctio következtében köztünk és az ausztriai császári birodalom közt fennforognak.

Kimondottam meggyőződésemet, miként hazánk alkotmányos jövője iránt mindaddig tökéletesen nyugodtak nem lehetünk, valameddig felséges királyunkat minden egyéb uralkodási viszonyaiban is alkotmányos országlási formák nem környezendik. Kimondottam meggyőződésemet, miszerint én a nemzet által várt reformok tekintetében sem érezhetem hazánkat arra nézve biztosnak, hogy irányuk alkotmányos s eredményök a nemzeti szabadságnak kedvező leend, valameddig a velünk egy fejedelmet uraló birodalom kormányrendszere az alkotmányossággal egyenesen ellentétben áll, valameddig azon státustanács, mely a monarchia közös ügyeit intézi, s hazánk belügyeire is, törvénytelenül bár, de túlnyomó behatást gyakorol, mind elemeiben, mind szerkezetében, mind irányában alkotmányellenes természetű; kimondottam meggyőződésem, hogy a köztünk és a császári birodalom szövetséges népei közt fennforgó érdektalálkozást önállásunk, szabadságunk s jólétünk kára nélkül csak a közös alkotmányosság érzelemrokonító alapján lehet kiegyenlíteni. Egy fájdalmas pillanatot veték a bécsi bürokratikus kormányrendszer eredetére s fejlődésére, említém, miként emelte föl zsibbasztó hatalmának épületét szövetséges szomszédink elnyomott szabadsága romjain, és elszámlálva e szerencsétlen kormánymechanizmus vészterhes

következményeit, és betekintve az élet könyvébe, hol az események fátumszerű logikája a jövőnek revelációját hirdeti, az uralkodóház iránti igaz hű ragaszkodásom meleg érzetében jóslatot mondék: hogy az leszen a Habsburg-ház második alapítója, ki a birodalom kormányrendszerét alkotmányos irányba reformálandja, s felséges háza trónusát hű népeinek szabadságára fektetendi le rendíthetlenül.

E szavak óta híres, bölcsességgel támogatott trónusok dőltek öszve, s népek nyerték vissza szabadságaikat, miknek ily közel jövőjét három hónap előtt alig álmodták. – Mi pedig három hónapon át gördítjük fáradatlanul Sziszifusz követét, és az én lelkekre epesztő aggodalommal borul a mozdulhatlanság fájdalma, vérző szívvel látom, miként izzad annyi nemes erő, annyi hű tehetség egy háladatlan munkában, mely a taposómalom kínjaihoz hasonlít. – Igenis, tekintetes rendek, mirajtunk egy fojtó gőznek nehéz átka ül, a bécsi rendszer csontkamarájából egy sorvasztó szél fúj reánk, mely idegeinket megmerevíti, s lelkünk röptére zsibbasztólag hat.

De ha ekkorig csak azért aggódtam efelett, mivelhogy a bécsi rendszer befolyása miatt kifejlődésünket hazánk kipótolhatlan kárával minden mértéken túl feltartóztatva látni fájlalom, s mert látom, hogy haladásunk alkotmányos iránya biztosítva nincs, és mert látom, hogy azon

divergencia, mely a birodalmi kormányrendszer abszolutisztikus természete s a magyar nemzet alkotmányos iránya között három század óta fennáll, kiegyenlítve mai napiglan sincs, kiegyenlítve egyik vagy másik irány feladása nélkül nem is lehet: most már, tekintetes rendek, nemcsak emiatt aggódok, hanem aggódok afelett, hogy a bürokratikus mozdulatlanság ama politikája, mely a bécsi státustanácsban megcsontosodott, a birodalmat disszolúcióba sodorhatja, szeretett dinasztiánk jövőjét kompromittálhatja, hazánkat pedig, melynek önmagában önmagával annyi teendője, melynek saját boldogsága végett minden erejére, minden fillérjére nélkülözhetlen szüksége van, sorvasztó áldozatokba, végetlen bajokba bonyolíthatja.

Én a dolgokat ekképpen látom, s mivel ekként látom, halaszthatlan kötelességemnek tartom a tekintetes rendeket tisztelettel felkérni, hogy figyelmöket ezen állapotra s az emiatt hazánkat fenyegető bajok megelőzésére kiterjeszteni méltóztassanak.

Nekünk, tekintetes rendek, kiket a nemzet azzal bízott meg, hogy jelene felett örködjünk s jövőjét biztosítsuk, nekünk nem szabad szembehunyva várni, míg hazánkat a bajok özöne elborítja; megelőzni a bajt, ez hivatásunk, s én akként vagyok meggyőződve, hogy ha ezt

elmulasztanók, Isten, világ s önlelkiesmeretünk előtt felelősséggé válnánk mindazon szerencsétlenségért, mely az elmulasztásból következendik. Ha egyszer a bécsi politika fonáksága miatt a békés kiegyenlítésnek, a fátum megkérlelésének ideje lejárt, s a kocka visszavehetetlenül elvettetett, ha ennek megelőzésére e nemzet képviselőinek szabadon emelt lojális szavát mérlegbe vetni elmulasztottuk, ha odáig engedték a bonyodalmakat vitetni, hogy csak megtagadás vagy áldozatok között lehessen választanunk, melyeknek végét csak Isten láthatja be, akkor a bánat késői lesz, s a tétlenül elfecsérelt percet a Mindenható sem adhatja vissza. – Én legalább e késő bánatnak, ha mint hazafi következeiseiben osztozni kénytelen lések is, mint követ, felelősségében osztozni nem akarok.

Méltóztassanak a tekintetes rendek a francia háborúk idejére visszaemlékezni; mi közünk volt nekünk, magyaroknak a francia nemzet belügyeivel? Országgyűlésünk együtt volt 1790-ben, de figyelmét az internacionális politikára ki nem terjeszté, s mivolt a következés? Az, hogy a nélkülünk, de rovásunkra elkövetett hibának átka huszonöt nehéz év temérdek áldozatjával súlyosodott szegény hazánkra; a nemzet vére patakokban omlott, értéke, vagyona örvénybe hanyatott, s e temérdek áldozat között menekvő

futásba látták apáink a királyi házat, látták hazánk földén a távol nyugotnak diadalmas fegyvereit, e várost magát, törvényhozásunk szokott székhelyét a győző hatalmában, a monarchiát bomlásnak indulva, a büszke triumfátor kegyelmének fonalán függeni; és látták a siralmas finansiális zavarokat, melyek a birodalommal szoros kapcsolatunknál fogva két státusbankrott irtóztatós csapásával neheztedek szegény ártatlan hazánkra. És e temérdek szerencsétlenségben még csak azon vigasztalás is meg volt tőlünk tagadva, hogy mondhatnók, miként a fenyegető vész elhárítására tettünk, amit lehetett, midőn még ideje volt. Isten ne adja, hogy az országgyűlésre is ily ítéletet mondjon a história. Isten ne adja, hogy lelkünkre nehezedjék a bánatos gondolat, miként láttuk közeledni a vést királyunk trónja, láttuk közeledni hazánk felé, és nem léptünk fel férfias határozottsággal azt elhárítani, mindenesetre pedig emlékezetünket a kötelességmulasztás vádjától megmenteni. Én hát arra szólítom fel a tekintetes rendeket, emeljük fel politikánkat a körülmények színvonalára, merítsünk erőt a dinasztia iránti hűség érzetéből, merítsünk erőt a rajtuk fekvő felelősség s polgári kötelességünk érzetéből, nagy körülményekhez illő nagyszerű határozottságra.

Ezen körülményeket, miként a monarchián belül és a külföldön vannak, rajzolni nem akarom,

mert közönségesen tudvák; de kimondom erős meggyőződésemet, miként a birodalombeli nyugalom bomladozásának, s az ebből eredhető minden balkövetkezéseknek valódi kútfeje a bécsi kormányrendszerben fekszik és aggodalommal mondom ki meggyőződésemet, hogy ezen fonák politikához, a népek érdekeivel s az okszerű szabadság jogos igényeivel merőben ellenkezőhez ragaszkodni annyit tenne, mint a dinasztia jövődjét kompromittálni.

Természet elleni politikai rendszerek is soká tarthatják fel magokat, mert a népek türelme s a kétségbeesés közt hosszú út fekszik, de vannak politikai rendszerek, melyek azáltal, hogy soká tartottak, erőben nem nyertek, hanem veszítettek, s végre elkövetkezik a perc, midőn azokat tovább tartogatni akarni veszélyes volna, mert hosszú életök megérett arra, hogy meghaljanak. Halálban pedig osztozni lehet, de azt kikerülni nem.

Tudom én, hogy elvénhedett rendszernek, mint elvénhedett embernek nehéz megválni egy hosszú élet eszméjétől, tudom, hogy fáj darabról darabra összedőlni látni, mit egy hosszú élet építgetett, de midőn az alap hibás, a dűlés fátuma kikerülhetlen, és mielőttünk, kikre a gondviselés egy nemzet sorsát bízta – halandó ember gyarlóságai tekintetbe nem jöhetnek. A nép örök, s öröknek kívánjuk e nép hazáját, s öröknek ama

dinasztia fényét, melyet uralkodónknak ismerünk. A múlt kor emberei egy-két nap után sírba szállanak, de Habsburg-ház nagy reményű ivadékára, Ferenc József főhercegre, ki első föllépésekor e nemzet szeretetét magáévá tette, egy fényes trónus öröksége vár, melyet számára a népek azon ragaszkodásával, mely erejét a szabadságból meríti, ősi fényében megőrizni a bécsi politika szerencsétlen mechanizmusával bajosan lehet.

A dinasztíának tehát választania kell saját java s egy korhadó rendszer tartogatása között.

S én mégis félek, hogy ha a nemzetek lojális nyilatkozványai közbe nem jönnek, ama megcsontosult politika az Istenben boldogult Szent Szövetség egy újabb kiadásában keresend még a dinasztia rovására magának egy-két napi rövid tengődést.

Ők, akik semmit sem szoktak felejtani, egyet mégis nagy örömet elfelejtenek; elfelejtették, hogy a Szent Szövetség első kiadásakor is nem ez mentette meg a trónokat, hanem a népek lelkesedése, egy oly lelkesedés, melynek alapja szabadságígéret volt, és ez ígéret be nem váltatott.

Dinasztia iránt, mely népeinek szabadságára támaszkodik, keletkezni fog mindég lelkesedés, mert szívből hű csak szabad ember lehet, akit nyomnak, az csak szolgálni fog, amíg kénytelen, de

bürokráciák iránt lelkesedés nem keletkezhetik. Életet és vért adhatnak a népek szeretett dinasztiájukért, de nyomasztó rendszer politikájáért egy verébfiúnak sem lesz kedve meghalni.

És különben is, ha volna ember Bécsben, ki rövid napjai hatalmának érdekében a dinasztia rovására abszolút hatalmak szövetségével kacérkodnék, meg kellene gondolni, hogy vannak hatalmak, melyek mint barátok veszélyesebbek, mint mikor ellenségek.

Igenis, tekintetes rendek, erős meggyőződésem, hogy dinasztiánk jövődjé a birodalom különféle népeinek egy szívben-lélekben egyesüléséhez van csatolva, ezen egyesülést nemzetiségeik respektálása mellett csak az alkotmányosság érzelemrokonító forrasztéka teremtheti meg. Büró és bajonett nyomorú kapocs.

Én hát indítványomban, melyet tenni akarok, dinasztiai szempontból indulok ki, és Istennek hála, hogy ezen szempont hazánk érdekében kapcsolatban van.

Ki gondolhat borzadás nélkül az eszmére, hogy e nép áldozatokba bonyolítottassék szellemi és anyagi kárpótlás nélkül? Ha mi ez országgyűléstől szétozlanánk, anélkül hogy megvinnők a népnek, mit e törvényhozástól annyi joggal s oly méltán vár, ki merné magára vállalni a felelősséget azokért,

amik következhetnek? Ki merné magára vállalni a jóállást, hogy a lelkesedés és áldozatkészség, mellyel e ház falait megrengethetjük, az életben is visszhangra talál? S ha nem találna visszhangra, ha éppen ellenkezőre találna, ki számíthatná ki ennek következményeit?

Nekünk hát ez országgyűlés eredményességét az alkotmányos kifejlődés, a belnyugalom, az érzelmek egybeolvadása s a nép érdekében biztosítanunk kell.

A tekintetes rendek érezni fogják a körülmények súlyát, azért e viszonyokat tovább nem fejtegetem, hanem egyszerűen általmegyek indítványomra, melyet ajkaimra a dinasztia iránti hű ragaszkodás, hazánk s a nép iránti tartozás s felelősségem érzete ád. – De mielőtt azt előterjeszteném, még csak azon egyet jegyzem meg, hogy indítványomban az országgyűlés némely teendőit elszámlálándván, sérelmeket, mint minők a Részek kérdése, a vallásügyi viszonyok, és különösen az oly fontos horvát ügy, azért nem említék, mert oly alapkívánatokat fogok előterjeszteni, melyek ha (amint joggal hiszem) teljesednek, egyszersmind ezen sérelmek orvoslásának biztosítékát is magokban foglalják. Indítványommal tehát ezen nagy fontosságú kérdéseket is, és különösen a horvát kérdést, melyet ez országgyűlésen megoldatlanul hagyni nem

szabad, a biztos megoldás fokára akarva felemelni, változhatlanul el lévén határozva, hogy ha a megoldás ez úton, melyen egyszersmind a múltak sebeinek keserű fölszaggatása is elmellőzhető, nem sikerülne, legyen bár a múltak sebeinek felszaggatásával, a horvát kérdést lelkem egész rokonszenvével minden részleteiben felkarolni legsürgősebb kötelességeink közé számítom, s hiszem, a tekintetes rendek is hasonlóan vannak iránta lelkesítve.

És most minden további motiváció nélkül felírást indítványozok őfelségéhez, melynek tartalma az eszmékre nézve következő:

Mulaszthatlan kötelességünknek ismerjük figyelmünket a fennforgó fontos viszonyokra fordítani.

Históriánkra visszatekintve előttünk áll annak emlékezete, hogy három század óta nemcsak alkotmányos életünket ki nem fejthettük, de sőt leginkább csak fenntartásáról kellett gondoskodnunk.

Ennek oka, hogy felséged birodalmi kormánya nem lévén alkotmányos irányú, úgy kormányunk önállását, mint alkotmányos életünket paralizálta.

Eddig ezen irány csak alkotmányosságunk kifejlődését hátráltatta, most úgy látjuk, hogy ha

tovább is folytattatik és az alkotmányossággal összhangzásba nem hozatik, felséged trónját a Pragmatica Sanctiónál fogva kedvelt kapcsolatokkal hozzánk kötött birodalmát elláthatlan következményekbe bonyolíthatja, hazánkra kimondhatlan kárt áraszthat.

Huszonöt évek áldozatai után harminckét évi béke nekünk gyümölcsöt alig hozott, most véltük erre a percet elérkezettnek.

Felséged minket reformokra hívott öszve, mi régi óhajításunkat láttuk ezáltal teljesedve, s buzgó készséggel fogtunk a munkához.

Elhatároztuk, hogy a közös teherviselés alapján a nép közterheiben, mikkel a megyei közigazgatást eddig egyedül fedezi, osztozni fogunk, s az ország új szükségeinek pótlásáról is hasonló alapon gondoskodandunk.

Elhatároztuk, hogy az úrbéri viszonyokból kibontakozást kármentesítéssel öszveköttve eszközöljük, s ezáltal a nép és nemesség közti érdekeket kiegyenlítve hazánk boldogságának gyarapításával felséged trónját megszilárdítjuk.

A katonai élelmezés és szállásolás terheinek megkönnyítése gondjaink főbbjei közé tartozik.

A királyi városok és szabad kerületek közigazgatási és politikai rendezését halaszthatlan

tárgynak tekintjük, s a népnek politikai jogokban illő részesítésére is az időt elérkezettnek véljük.

Hogy földművelésünk, műiparunk, kereskedésünk felvirágzására sikeres lépéseket tegyünk, hazánk méltán várja mitőlünk.

De alkotmányos életünk is valódi képviselői rendszerre fejlődést igényel, szellemi érdekeink a szabadság alapján ápolást követelnek, honvédelmi rendszerünk nemzeti jellemünknek s a honlakosok különböző osztályai érdekegységének alapján gyökeres átalakítást kíván, ez átalakítás pedig úgy felséged királyi széke, mint hazánk bátorléte tekintetéből nem halasztható intézkedést tesz szükségessé.

A magyar közállomány jövedelmeinek és szükségének számbavételét és felelős kezelés alá vételét tovább nem halaszthatjuk, hogy úgy felséged királyi székének díszéről, mint hazánk közszükségeiről minden jogszerű kötelességek teljesítéséről sikerrel intézkedhessünk.

Sokban e kérdések közül az ausztriai tartományokkali érdektalálkozás kiegyenlítésének szüksége forog fenn, mire nemzeti önálló jogaink s érdekeink megóvása mellett örömet nyújtunk segédkezet.

De arról is meg vagyunk győződve, hogy alkotmányos életünk kifejtésére s nemzetünk

szellemi és anyagi javára hozandó törvényeink csak azáltal nyerhetnek életet és valóságot, hogy végrehajtásukkal minden idegen avatkozástól független nemzeti kormány leszen megbízva, mely a többség alkotmányos elvének legyen felelős kifolyása.

Azért kollegiális kormányrendszerünknek magyar felelős minisztériummá átalakítását minden reformjaink alapfeltételének s lényeges biztosítékának tekintjük.

Ezeket felségeddel egyetértve az országgyűlésen szerencsésen megoldani elhatározott komoly szándékunk.

Ezt várja tőlünk a haza, ezt várják a nép milliói, ezt sugalja a hűség és ragaszkodás ösztöne, mellyel felséged királyi háza iránt tántoríthatlanul viseltetünk: mert meg vagyunk győződve, hogy csak ezek által fektethetjük hazánkban a békét, nyugalmat s bizalmas egyetértést oly szilárd alapra, miszerint azt váratlan eseményviharok meg ne ingassák, s a békének és elégedésnek ily biztosításával szerezhethjük csak meg az erőnek azon lelkesült összhangzását s gyarapodását, melyre felséged királyi háza minden viszonyok között nyugodtan támaszkodhassék.

Ámde felséged velünk együtt érezni fogja, miként ezeknek eszközlésére béke kell, és kellenek

zavartalan nyugodt viszonyok. És e tekintetben lehetetlen aggodalommal nem tapasztalnunk a nyugalom bomlásának azon jeleit, melyek a Pragmatica Sanctiónál fogva velünk egyesült birodalom némely részeiben mutatkoznak, s melyeknek súlyát a legújabb külső események előreláthatlan fejleményei sokszerűen növelhetik. Nem akarjuk felséged atyai szívét a bomladozás ama jeleinek részletes felemlegetésével szomorítani, nem a pénzviszonyok tekintetében máris érezhető hatást fejtegetni, de a hűség ösztöne s a rajtunk fekvő felelősség kényszerít kimondani, hogy mi valamint a jelentkező bajok valódi kútfejét és saját elmaradásunk egyik főokát a birodalmi kormányrendszer természetében találjuk – úgy erősen meg vagyunk győződve, hogy felséged az elkövetkezendő balesemények legbiztosabb óvszerét hű népeinek legbarátságosabb egyetértését, a monarchia különböző tartományainak legerősebb forrasztékát, s mindezek által felséges trónjának s az uralkodóháznak legrendíthetlenebb támaszát abban találandja fel, ha fejedelmi székét minden uralkodói viszonyaiban a kor szüksége által múlhatlanul igényelt népszerű alkotmányos intézményekkel környezendi.

Azonban felséges úr, az események Isten kezében vannak, mi bízunk a gondviselés oltalmában, de érezzük a kötelességet:

gondoskodni, hogy felséged hű Magyarországot a bizonytalan jövőre készületlenül ne lépje meg. E gondoskodás halaszthatlan kelleihez számítjuk mi a fent említett reformkérdések alkotmányos irányban rögtönös megoldását; és aggódunk afelett, hogy a szokásos országgyűlési alkudozások s kormányzati kollegiális rendszer szülte tárgyalások hosszadalmassága a felséged atyai szándokának s hazánk méltó várakozásának megfelelő sikert veszélyesen késleltetheti.

És azért a királyi szék iránti tántoríthatlan hűségünk szilárd bizalmával esedezünk felségednek: méltóztassék a fennforgó rendkívüli körülmények tekintetbevételével legkegyelmesebb királyi akaratának teljhatalmú orgánumai, egyszersmind a fennálló törvények szerint hazánk legfőbb kormányzati kénak, a magyar királyi helytartótanácsnak tagjai gyanánt a közigazgatás külön ágainak megfelelő számban oly egyéneket az országgyűlésre utasítani, kik mint a végrehajtó hatalomnak a hozandó törvények szerinti alakban gyakorlatára felséged kegyelmes bizalmával előlegesen kijelölt alkotmányos orgánumok, és kiknek mint ilyeneknek személyes felelősségük alá leszen a hozandó törvények végrehajtása is helyezendő, országgyűlési tárgyalásainkban közvetlen részt vegyenek, s felséged királyi szándokai iránt az ország rendben tájékozva s a kellő

felvilágosításokat s kimutatásokat a kormány részéről különösen a pénzviszonyok tekintetében is, megadva, a fennforgó fontos kérdések megoldását oly sikerrel előmozdítsák, miszerint a hozandó üdvös törvények mihamarabb felséged kegyelmes helybenhagyása alá terjesztethessenek, s általuk a jelen körülmények bármi váratlan fordulatának esetére is biztosítva legyen hazánkban a béke, megszilárdítva a bizalmas nyugalom, s ezeknek alapján kifejthető azon szellemi erő és anyagi tehetség, melyben felséged tántoríthatlan hűségünk mellett a bizonytalan jövő minden eseményei között királyi székének legrendíthetlenebb támaszát foghatja feltalálni.

Ezekből áll alázatos indítványom. Méltóztassanak a tekintetes rendek tanácsot kérni a körülményektől, hivatásuktól s felelősségüktől, és határozzanak e haza sorsa felett.

2. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a bécsi eseményekről

Pozsony, 1848. március 14.

Tekintetes rendek! Olyan időket élünk, amidőn mindenekfölött érzem szükségét annak, hogy ami e táblán szóba hozatik, a komoly megfontolásnak és egyetértésnek legyen szüleménye. E szempontból indulva bocsánatot kell kérnem a tekintetes rendektől, hogy a körülmények roppant fontossága által kényszerítve, és az eseményeknek csak egypár perccel az ülés előtt megtudása által kénytelenítette, nem lehettem azon helyzetben, hogy – ami különben is, de különösen az ilyen körülmények között szoros hazafiúi kötelességem lett volna – nemcsak párt elvbaráttal, hanem – Istennek hála, miután reményem, hogy már most pártkülönbség köztünk nem leend, hanem mindnyájan hazafiak s hazafiságunk érzetében egy párt vagyunk – tisztelt követársaimmal aziránt előlegesen értekezhessem és véleményöket kikérhessem. De csak néhány perccel előbb jutottak tudomásomra az események. Ezt méltóztassanak mentségül elfogadni. – A múlt éjjel Bécsben polgárvér folyt. – Metternich minisztériuma megbukott. (Hosszasan

tartó örömrivalgások, szakadatlan tapsvihar.) Nem akarok ingerlő szózattal élni, sőt inkább nyugosztalni akarok, s azért e tekintetben nem mondok többet, mint azt, hogy azon politikához, melyet a trónra és monarchiára nézve hetek előtt veszélyesnek mondtam, azon politikához makacs ragaszkodás a dolgokat annyira vitte, hogy a felséges császár és király jelenlétében a szeretett dinasztíának egyik tagja is tetteleges bántalmakkal illeteték. Ilyenek a következesei annak, hogyha egy embernek az olyan politikához ragaszkodása, mely a körülményekkel alkudni nem tud, határoz inkább a népek és trónok sorsa fölött, mint azon szent kapocs, mely a népek szabadsága s a trónok díszé és ereje közt létezik. Bécsben népmozgalom következében, hol, mint mondám, polgári vér folyt, a sajtószabadság az uralkodó által meg van adva. (Zajos tapsok és örömrivalgások. Fölkiáltások: Nekünk is kell! A hallgatósághoz fordulva szóló imígy folytatá:) E dolgok fölött alkalmasint minket illet a határozat, valamint a felelősség is, az urak nem viselik a felelősség terhét, az a mi vállainkon fekszik.

A bécsi fegyvertár az uralkodó parancsára megnyitvatva, és minden polgár, ki nevét följegyezteté, fegyvert kap kezébe, hogy örködjék a nyugalom és a béke fölött, melyet Metternich politikája kompromittált. Ezeket az

eseményeket nem sok hetek előtt mondtam, és ámbár a következés szavaimat igazolta, ezen szavaknak mondásához jóstehetség mégsem kellett, miképpen az, hogy Európa a néptömegeknek jogairól és jólétéről nem gondoskodott annak idejében, meg fogja rázkódtatni a világot, s egypár hét múlt el, és megrázkódott a világ. Tekintetes rendek, nekünk egy roppant föladat jutott, azon föladat, hogy a megindult mozgalomnak hazánkban is mutatkozó terjedésére nézve a gyeplő kezünkben maradjon; mert még ez így lesz, addig a mozgalmak alkotmányos kerékvágásban és ösvényen maradhatnak, és a szabadságnak, törvényszerű jognak kikerülhetlenül kivívandó diadalát polgárvér s belnyugtalanság nem fogja fertőztetni. De ha kezünkből kirántatnék a mozgalom által az események vezérlete, akkor a következéseket csak Isten tudja. (Igaz!) E szempontból indulva nem látom annak idejét, hogy szemrehányásokkal éljek akár egyik, akár másik ellen; hanem csak azt mondom: nagyon óhajtottam volna, hogy fölírásunk, melyben figyelmeztetve van király őfelsége, miszerint alkotmányt kell adni a monarchiának, különben a trón és monarchia nyugalma veszélyben van, eljuthatott volna a fejedelem trónjához, mielőtt a föllázadt néptömeg demonstrációhoz nyúlt.

Én azt gondolom, hogy a hazának sorsával játszik és végtelen felelősséget vesz magára az, ki a kifejezések fölött vitázik és abban keresi az argumentumot a megegyezésre; nem pedig arra intézi figyelmét, hogy a mozgalom vezérlete kezünkben maradjon. E tekintetben megkívántatik, hogy a tekintetes rendek táblája az egész országgyűlés alatt a maga politikáját fölemelje a körülmények színvonalára, és ne engedje magát semmi által túlragadtatni a kellő vonalon; de a vonalon innen se habozzék, hanem rögtön tegye meg, amit tenni kell. Nem motiválok többé semmit, hanem megteszem indítványomat, mely abból áll:

1. Kérem a tekintetes rendeket, hogy egy kebelökbeli küldöttség által méltóztassanak ő császári királyi főhercegségét, a nádort, ki éppen jelen van az országháznál, tisztelettel és bizodalommal megkérni, hogy minden további halasztás nélkül fölírásunkat tárgyaltatni s magas befolyásával odahatni méltóztassék, hogy azon fölírás ne legyen köztünk továbbá is vita tárgya, hanem menjen föl mielőbb a trónhoz. Megvallom, tekintetes rendek, miképpen, ha ilyen körülmények közbe nem jönnek, nem emeltem volna ezen szózatot, mert hittem és reménylettem volna, hogy talán magánértekezéseknek huszonnégy óráig folytatása által el lehet a célt érni. De az idő sürget, s a körülmények kimondhatlan fontosak, és én nem

szeretném, ha a történeteknek híre az országban szétmenne anélkül, hogy megvitetnék egyszersmind annak híre, hogy a nemzet manifestálta a trón előtt véleményét a nyugalom föltételei iránt. Azért nádor őfönségéhez küldöttséget óhajtanék küldetni, mely tüstint hozzá elmenjen; a formákban ne méltóztassanak nagyon fönnakadni a tekintetes rendek, mert most nem oly körülmények vannak, hogy a formákkal sokat bíbelődni lehetne.

2. A sajtószabadság Ausztriában meg van adva, akarják-e a tekintetes rendek annak kitenni e házat, hogy a nem magyar nyelven írott nyomtatványok nem magyar törvény szerinti felelősség mellett özönöljenek szét a hazában, vagy pedig akarnak intézkedni, hogy nálunk a sajtószabadság, melyre nekünk nemcsak elidegeníthetlen polgári és státusi, de törvényes jogunk is van, kellő korlátokkal körülírva törvényes úton hozassék be. Azt gondolom, ezt tenni a tekintetes rendek kötelessége, és azért kívánom határozatba foglaltatni, hogy a küldöttség, megfontolván az idő körülményeit, melyek hosszas, kimondhatlanul teljes és minden betűre nézve kimért kodifikacionális munkák készítését nem engedik, a lehető leghamarább adjon be véleményt. – Előttünk van az egész világ példája: a badeni 1831-i sajtótörvények, úgyszinte a francia,

württembergi, szászországi törvények, hol szinte trónus dűlt e napokban, ha jól vagyok értesítve. Vannak tehát e tárgyban már kész munkák. Annálfogva a küldöttség jelentését mielőbb tegye meg, hogy a körülmények által túl ne szárnyaltassunk, s máshonnan ne diktálják a sajtótörvényeket, mint e törvényhozási teremből.

3. Kijelentem várakozásomat és óhajtasomat, hogy azon pezsgő magyar elem, mely Pozsony falai közt együtt van, méltányolni fogja helyzetünk nehézségeit, és hinni fog hazafiúságunkban, melyet nehéz idők között megmutattunk tettel, szóval, szenvedéssel, és bízván bennünk, nem fog olyan lépést tenni, melynek azon következései lehetnének, hogy a mozgalomnak alkotmányos szabadsági iránybani vezérletét el találnák veszteni az országgyűlés rendei. Ezen várakozásom, óhajtasom és kérésem kijelentése mellett a körülményeket úgy látom, hogy nekünk arról kell gondoskodni haladék nélkül, miszerint a belnyugalom az ország jóakaratú polgárainak ótalma és védelme alá legyen helyezve; s annálfogva azon indítványt vagyok bátor tenni: méltóztassanak a tekintetes rendek nem valamely nagy testületet, hanem két-három tagot kiküldeni oly meghagyással, hogy a lehető legrövidebb napok, órák, percek alatt, a belnyugalom fönntartásának honvédelmi eszközei iránt a

körülmények fontosságához mért rögtöni javaslatot
terjesszenek a tekintetes rendek elébe. (Éljen!
Éljen!)

3. Kossuth beszéde a Bécsből visszatért országgyűlési küldöttség fogadtatásakor

Pozsony, 1848. március 17.

Uraim! Mint a magyar szabadság hírnökei üdvözöljük Magyarhon szabadságának napját. (Örömrivalgások.) Oly nemzet közepette, mely a szabadság iránti lelkesedés végett semmi ösztönzésre, semmi ingerlésre nem várt – ily népnek közepette, midőn az eseményekben maga az Isten szól, röviden szólok Magyarhon szabad polgáraihoz. – Megjöttünk Bécs falai közül, hol az abszolutizmusnak századokon keresztül tartogatott rendszere összedőlt. (Harsogó örömkítőrések.) Testvéri szeretettel fogadtattunk azon nép által, mely a szabadság kivívásának tetteire Pozsony falai közül kapta a biztató szót. (Sokszoros éljen.) A mi közalgésünknek híre Ausztria számára az alkotmány megadásának perce volt. Mi hisszük és reméljük, hogy a szomszéd birodalom népei azon alkotmányt, mely most szóban van, tetté fogják érlelni. Mi minket illet, még nem sok hetek előtt az volt kívánságunk, hogy reformjainkban, törvényeinkben, közigazgatásunkban nem Bécs, hanem Buda felé haladjunk. (A helyeslésnek viharos nyilvánulása.) Most már nem Buda felé

haladunk, hanem törvényhozásunkban, reformjainkban s közigazgatásunkban, szóval e nemzet jövődjének intézésében Budán benn vagyunk. A magyar megtartotta s megtartja e nehéz napokban is hűségét a király iránt, s a király nevében István főherceg, teljes hatalommal felruházott királyi helytartó fogja a felelős magyar minisztérium által Budáról kormányozni az országot. (Éljen! Éljen! Éljen!) És íme, itt azon férfiú (gróf Batthyány Lajosnak vállára tevén kezét), kit a nemzet kívánsága következtében a király akarata is a nemzet felelős minisztériuma első alkotója és elnökévé kinevezett. (Éljen! Éljen!) Azt gondolom, urak, hogy az ő személyessége, az ő élete, az ő lelke biztosítják a nemzetet, miszerint az, minek ennek következtében történni kell, magyar földön magyar lélek által magyar kezekkel kevés órák, kevés napok alatt végre lesz hajtva.

Mi más törvényeket Bécsből nem hozánk, nekünk más törvények Bécsből nem kellettek. (Éljen!) Nekünk felelős minisztérium kellett, mely a nemzet örökösége és nemzet iránti felelősség kötelessége alatt a nemzet törvényhozóival együtt formulázza meg részletesebben azon törvényeket, melyekre nézve a nemzet érészbeni kívánságát kijelentette, s melyekre nézve a fejedelem helybenhagyását általánosságban – mert másképpen nem lehetett – adott válaszában szinte kijelentette.

Uraim! Néhány napok ezelőtt némelyekre nézve közülünk talán veszély percei voltak. De ezen túl vagyunk. Most a munka napja következik. A munka napja nehezebb, mint a veszélyé; mert a veszély az egyest éri csak, ellenben a munka gyümölcse az egész hazáé. E munka tekintetében, uraim, oly közszellemre van szükség, mely, általhatva a szabadság lelkesedésétől, azon meggyőződés által vezéreltessék, hogy a szabadságnak konszolidációjára jogszerű rend és jogszerű nyugalom kell.

Tisztelettel emelek kalapot a magyar ifjúság előtt, melyben a pezsgő vér a férfiúi kor határozottságával és komolyságával párosulva nem csekély tényező volt az eredmények kivívásában Bécs falai közt; s ezen urak megfeleltek a bizodalmas várakozásnak, mert azt hiszem, a bizodalmat megérdemlették azok, kik Bécsben fenn valának. A bizodalmas várakozást veszem a magyar nemzet számára igénybe: hogy a léleknek és testi erőnek minden megfeszítésével az előnkbe kitűzött törvényeket azon polcra lehessen érlelni, hogy ezen országgyűlés, mely a nemzeti szabadságnak alapítója, minél hamarabb átadhassa hatalmát a képviselet alapján választandó köznemzeti képviselőknek kezébe. És azért, uraim, hogy e nagy munkát teljesíthessük, s ami a sajtószabadság biztosítására, ami a nemzeti őrseregnek

országszertei rendezésére, ami a közteherviselésnek minden osztályok közti életbe léptetésére, ami az úrbéri tartozásoknak mielőtti megszüntetésére, ami a képviseleti rendszer behozatalára szükséges – hogy mindezeket minél hamarább elérhessük, kiküldött társaink nevében is egyetemben az országnak nyugalalmát, békéjét s a rendet a haza szent nevéből ihletett minden becsületes hazafinak oltalma – Pozsony városát pedig különösen a Pozsony városi érdemes polgárság és az országgyűlési ifjúságnak kezeibe teszem le. (Éljen rivalgások.) Én reményelem, uraim, hogy úgy a polgárság, mint az ifjúság, mint minden hazafi, ezen magasztos misszióknak mind fontosságát, mind valóságát érezni és megérteni fogja, s ennek következtében megtartja az országgyűlés számára azon állapotot, mely szükséges arra, hogy az országgyűlés a reánézve hátralévő napokon által a nemzetet nemcsak szabaddá tette legyen; hanem szabadsága által boldogságában is megörökíté. Éljen az új miniszter! (Harsány éljenzés.)

Engedjenek, uraim, még egypár szót. Ő császári királyi főhercegsége, a nádor, teljes hatalmú királyi helytartó holnap a nemes magyar nemzet kebelébe vissza fog térni. Itten, Istennek szabad ege alatt, az Istent híva bizonyságul, azt mondom: hogy azon eredménynek kivívására nézve, melyet kijelenteni az imént szerencsénk volt,

senki annyit nem tett, mint őfensége – s nemcsak senki annyit nem tett, hanem az eredményt nála nélkül kivívni mindazon elhatározottsággal s talán mindazon szimpátiával, mellyel mi Bécs lakosai által fogadtattunk, nem sikerült volna, hacsak erőszakhoz nem nyúlunk. Ő, uraim, a királyi székhez azon határozottsággal járult, miszerint kijelenté: ha őfelsége a nemzet kívánatait nem teljesíti, megszűnik lenni Magyarország nádora. Hajoljunk meg, uraim, e magasztos hazaszeretet előtt; hajoljunk meg előtte, mert abban le van téve a magyar szabadság alapja. Meg fog őfensége holnap érkezni; mi pedig el fogjuk fogadni azon szeretettel, lelkesedéssel, melyet érdemel, azon férfias tartással, mely hozzánk illik. – Magyarország történetében sok bús lapok mellett sok örömlap is van; de talán nekünk adja meg Isten azon dicsőséget, hogy Magyarország átalakulását vérontás nélkül eszközölhetjük, és amely dicsőséget megszerezni lelkünknek legforróbb vágya. És remélem, hogy ezen törekvésében a törvényhozó testet a nemzetnek minden tagjai pártolni, gyámolítani és ápolni fogják. (Felkiáltások: Fogjuk.) Mikor érkezend meg nádor őfensége, a magyar főlovászmester tudtul fogja adni. (Éljen a főlovászmester!) Nem tudok többet szólni; csak egyet jegyzek meg. Történetesen azon mondásomra: „magyar főlovászmester”, észrevételt hallok tenni, mintha eddig a lovászmester német lett volna. Eddig úgy

volt, hogy némelyek köztük, ha nem is nevökre,
hanem hatalmuk és hivataluk irányára nézve
németek voltak.

4. Kossuth beszéde az országgyűlés
kerületi ülésén
a fővárosok és az egyetem küldöttségének
fogadásakor

Pozsony, 1848. március 19.

A körülmények fontosságánál fogva a haza szívére, Budapestre nézve két körülményt kellene megemlítenem. Egyik az: miszerint a testvér fővárosi lakosság hazafiúi hangulata egyike legyen azon biztosítékoknak, hogy a haza alkotmányának átalakulása a közjó, közszabadság és közdicsőség érdekében valósággal mindazokra nézve, melyek e tekintetben a jelen országgyűlés missziójához tartoznak, végrehajtva, éspedig szerencsésen végrehajtva legyen. – A második pedig az, hogy midőn azon hazafiúi hangulattól vezéreltetve és lelkesítetve a törvényhozó test és a nemzet kívánatainak előmozdításában e főváros, azon készséggel, mellyel nekünk segédkezet [nyújt] elsőbbsen is azon rendnek fenntartására, mely a szabadság kívánatára támaszkodik; mely rend nélkül a munka szerencsés végbevitele bizonytalan; mely rend lehet egyszersmind megszerzője a nemzet számára azon dicsőségnek, hogy amit más nemzetek polgárvér özönével szerezhettek csak

meg, nálunk a békés átalakulás és a kaszták privilégiumainak a nemzet és nép szabadságába átolvasztása polgári vér ontása nélkül történhetik. E magasztos hivatást látom Budapest lakosaiban összpontosítva lenni. Mindazáltal annyit megjegyezni el nem mulaszthatok: miszerint tökéletes reményem, hitem és bizodalom az, hogy azon főhely, amely megyei hatóságának követi székemet köszönhetem, azon város, melynek polgársága akkor, midőn megyém parancsából követnek jöttem, a bizodalom szavával üdvözlött engem, tökéletesen méltányolni fogja azon meggyőződésemmek kimondását, miszerint én Budapest város lakosságát e hazában kimondhatatlan nyomatékosnak, s Budapestet az ország szívének tartom, de urának soha tartani nem fogom. E nemzetnek szabadsága van, s minden tagja szabad akar lenni, és e szót, „nemzet”, valamint semmi kaszta, úgy semmi város magának nem arrogálhatja; a tizenötmillió magyar teszi egészben a hazát és nemzetet. A mozgalmak közepette tehát, midőn örömmel értettem részemről, hogy Budapest városoknak érdemes lakossága osztozott azon érzetben, mellyel mi is lelkesítettünk, midőn a fejedelem trónja előtt felszólaltunk, ti. a királyi szék iránti hűség érzetében, úgy reménylem, osztozik annak érzetében is, hogy csak a nemzet az, akit illet a nemzet sorsának eldöntése; és hogy osztozik abban

is, hogy ez a nemzet jogainak, hivatásának s rendeltetésének érzetében oly erős, miszerint mindenkit, kinek olyas gondolat jönne eszébe, letiporni tudna. Ezt kötelességemnek látom megjegyezni. – Mi a petíciót illeti: mert a rendkívüli körülményeknél fogva rendkívüli fontosságot tulajdonítok annak, hogy Budapest lakossága kölcsönös hazafiúi szeretettől lelkesítette a törvényhozás elébe azon bizodalommal járul, melyhez a megnyugvás és remény kötve van, meggyőződve arról, hogy a törvényhozás, felfogván a maga hivatását, meg fogja tenni mindazt, mit a nemzet boldogságára és szabadságára nézve szükségesnek érez, az volna alázatos indítványom: hogy a tekintetes rendek a szokott közönséges pillanatokban alkotott formáktól méltóztassanak annyiban eltérni, hogy a részünkről tisztelettel, szeretettel és bizodalommal fogadott küldöttség jelenlétében olvastassék föl a petíció és az egyetemi ifjúság kérelemlevele, hogy míg a fölolvásás tart, a küldöttség meggyőződhessék arról, hogy Istennek hála, a törvényhozó test eddigi munkálataiban szerencsés volt találkozni a nemzet óhajtásával, valamint a budapesti lakosságnak óhajtásaival is. Isten adja, hogy minden lépésünk olyan legyen, hogy találkozzék a nemzet kívánságaival. – A dolog tárgyalására nézve azon vélekedésben vagyok, minthogy percek fontosak, s határozatunk az, hogy az országgyűlés a nemzet sorsának intézésére

csak azon percig érzi magát hivatva, amelyben előálland a képviseleti rendszer alapján összehívandó országgyűlés, mely Pestről gyakorolja hatalmát, és ennek eszközlésében misszióink percei fontosak, hogy felolvastatás után a petíció adassék ki a választmánynak, mely ha olyat látna benne, mit tüstént formulázni lehet, ezt törvénybe iktatás végett terjessze a rendek elébe, s amennyiben a kérelmet formulázni nem lehet, mondaná ki vélekedését. Ez a véleményem a dolog tárgyalására nézve.

5. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén a királyi leiratokról

Pozsony, 1848. március 29.

Azt gondolom, uraim, eleget hallottuk kétszer a leiratokat. E két fölolvadás elegendő volt arra, hogy minden becsületes magyar magának véleményét képezzen a dologról. Én röviden, azon higgadtsággal, mely higgadtságban fekszik az elhatározás, részemről kijelentem, hogy bármi történjék, de az intrikák, melyek Bécsben játszatnak, nem fognak célt érni e nemzetenél. Ezen határozottsággal röviden kimondom vélekedésemet mind a két leiratra nézve. – Az egyik, mely az úrbéri viszonyokról, közös teherviselésről, papi tized megszüntetéséről és kármentesítésről szól, mint látom, elvben szankcionálva van, és azt ekképpen szankcionálnak veszem. Hanem amennyiben öfelsége felszólít bennünket, hogy a földek művelése, éhségnek bekövetkezhete s Isten tudja, mi mindenféle végett újabb tárgyalásba ereszkedjünk, arra nézve kinyilatkoztatom: hogy én nem vagyok hajlandó semmiféle tárgyalásba bocsátkozni. Mindaz, mit e tekintetben tehetők vélek, annak kijelentése: miképpen a tekintetes rendek az úrbéri tartozásokat, szolgálatokat és

adózásokat törvényesen és fejedelmi szó hozzájárulásával is megszűntnek tekintik visszahúzhatlanul; s a tekintetes rendek kijelentik: hogy e részben, bármiképpen provokálva, semmiféle traktátusokba bocsátkozni nem fognak. – Midőn ezt tesszük, egy manifesztációban szólhatna az országgyűlés a néphez, melyben annyi legyen foglalva: hogy miután tavaszi idő van, s a tavaszi vetések elvégezve nincsenek, tehát a közjólét szempontjából kéretik és fölszólíttatik a dolgozó néposztály – de nem parancsoltatik neki –, hogy nyújtson segédkezet arra, miszerint a földek míveletlenül ne maradjanak. Ilyen fölszólítást a néphez, annak hazafiúságára hivatkozva, tenni lehetne, de törvényalkotási traktátusról szó sem lehet.

Mi a második rezolúciót illeti: az országgyűlés hallotta a minisztériumnak e részbeni nyilatkozatát, annak részleteihez tehát nem fogok szólni; minthogy a főherceg nádor állását kötötte ahhoz, hogy a nemzet e tekintetbeni kívánságait teljesítse, hozza meg a fejedelemtől, részletekbe nem ereszkedem, kimondván azon meggyőződésemet, hogy ez gúny, könnyelmű játékúzás a trónnal és a hazával. S kérdem: kik űzik ezen játékot? Az egészét általlengő szellem az, hogy a bürokrácia maradjon továbbra is Bécsben, hogy a minisztérium játék, báb, haszontalan postaexpeditor

legyen Budán; és a bürokratikus tendencia nem gondol az ausztriai házzal, a polgári vérrel, mely folyhat, csak tarthassa meg a maga hatalmát. – Én, uraim, lelkem mélyében megbotránkozom e dolgok fölött; mert azon percben, mikor a fejedelem kimondotta, hogy magyarnak felelős minisztériumot akar, azzal kimondott mindent. Az ekképp adott királyi szót interpretálni, megcsonkítani, megnyirbálni nem lehet, hacsak a monarchia minden fényét és pietását elvenni, hacsak azon érzést nem akarjuk a nép szívébe plántálni, hogy a királynak nem kell hinni. A királyi szónak szentnek kell lenni utolsó vonalig a szónak minden betűjében. Mikor a fejedelem kimondotta: „akarom, hogy legyen felelős magyar minisztérium, és azt alakítsa gróf Batthyány Lajos”, akkor a fejedelemnek más tanácsadója a magyarországi dolgokra nézve nem lehet, mint gróf Batthyány Lajos. (Igaz!) És én részemről, ha tapasztalom, hogy még akkor is Lajos főherceg, kinek semmi törvényes joga a nemzet dolgaiba nincs, ki nem ül a trónon, sem nem nádora az országnak, hogy ennek ügyeibe szólhasson, sem nem koronaörökös, hogy érdekeire befolyhasson; ha még ezentúl tapasztalom azt is, hogy gróf Hartigok, Ficquelmont-ok, Windisch-Grätzek és mások tanácsától, beleegyezésétől függ, hogy a fejedelem szava beváltva legyen a nemzet irányában, lehetetlen, hogy ez az embert keble mélyében el ne keserítse. S

midőn a dolgok úgy állanak, hogy egy megbukott kancellár azon emberrel együtt, ki itten éveken keresztül a lélekvásárlás gyalázatos eszköze volt, kit azért nem nevezek, mert nem akarom ajakimat megfertőztetni, és midőn látom, hogy báró Jósika, Erdélynek méltatlan kancellárja, kinek Magyarország dolgaiba semmi szólója nem lehet, folynak a magyar dolgokba – kinyilatkoztatom, miképpen teljes bizodalommal a nádor férfiasságában és a nádornak lekötött becsületszavában, megvárom igenis a lehető legrövidebb óráig, miképpen váltatik be a fejedelem adott szava. Ha e tekintetben legkisebb nem teljesednék a nemzet méltó várakozásából, és csak legkisebb is megnyirbáltatnék az adott királyi szó – akkor gróf Apponyinak, báró Jósikának s némely egyéneknek mint hazaárulóknak proskribáltatását fogom kívánni. (Fölkiáltás: Mindnyájan!)

6. Kossuth beszéde az országgyűlés kerületi ülésén az újabb királyi leiratról

Pozsony, 1848. március 31.

Uraim! A felolvasott királyi leiratban két lényeges pont van; az egyik az ország pénzügyét, a másik a honvédelem rendszerét és szerkezetét illeti; s ezek iránt véleményemnek kimondására magamat felhivatva érzem. E dolgok elintézésében, melyek most szóban forognak, egyet nem kell szemeink előtt tévesztetni, azt ti., miképpen mi mind e percig a hűség alapján állunk az uralkodóház irányában, mely egyszersmind az ausztriai birodalomnak koronás főnöke. Innen bizonyos kapocs, bizonyos viszonyoknak közössége következik, melyek iránt a nemzetnek, állása fenntartásával, teljes joga és szabadsága szerinti elhatározásával közösen intézkedni mindaddig kikerülhetetlen szüksége lesz, valameddig a fejedelem egységénél fogva közöttünk és az ausztriai monarchia többi tartományai között a Pragmatica Sanctio kapcsa fenn fog maradni. Ha azon szempontot el nem tévesztjük, hogy nem az elszakadás terén, hanem a magyar szabadság és önállásnak a Pragmatica Sanctio kapcsolata mellett biztosított terén állunk, a

két pontnak megítélésében feltaláljuk a kellő tájékozást.

Mi a financiát illeti: ha ezen kapcsolatban nem volnánk, akkor a fejedelem Budán lakván, udvari tartásának költségeiről csak mi egyedül gondoskodnánk, egyedül csak nekünk kellene a költségeket fedezni. Most, mivel kapcsolatban vagyunk a monarchiával, az udvartartásnak összes költségeit nem mi egyedül fedezzük, hanem a többi népek is fedezni fogják alkotmányos formák között, a nemzeti szabad önállás következtében, melynek megszerzésében hogy a magyarnak van némi része a birodalom irányában, azt gondolom, senki sem fogja tagadni. Azért úgy hiszem, része van a magyarnak az ausztriai ház trónjának megörökítésében, mert csak ezen alapon állhat fenn az ausztriai ház, máson nem. Minket illetve elszakadás esetében az egyedüli tartás, most csak az aránylagos hozzájárulás kötelességünk.

Hasonlóképpen a diplomácia költségeiben is kell részt vennünk, s mivel eddig felelős pénzügyi kezelésünk nem volt, még e percben a hadsereg fenntartásához megkívántató közös intézeteknek ellátásához is járulnunk kell, melyeknek külön ellátása iránt gondoskodni fog a magyar törvényhozás, mihelyt a honvédelem rendszerének gyökeres elrendezését a legközelebbi alkalommal a nemzet képviselői tanácskozásba veendik. Ezen

szempontból indulva, midőn ezekről gondoskodunk, úgy fogunk gondoskodni, hogy azáltal konstatírozva van első alkalommal is a magyar financiák tökéletes függetlensége és önállása. Erre nézve nem lehet jobb, célszerűbb, életbevágóbb gyakorlati létesítést a jelen percben képzelni, mint azt, hogy a királyi udvar tartásához megkívántató költségek iránt intézkedjünk, s a diplomáciai, úgyszinte a közös honvédelmi költségek ideiglenes fedezéséhez járuljunk aránylagosan. És e tekintetben, bár a jelen percben a summához nem fogok szólani, annyit mégis a kötelességemnek tartok kijelenteni, miképpen abban, hogy először: az intézkedés ideiglenes, és másodszor: olyan természetű, miszerint az beszámításba fog jöni, megnyugvást talállok; mert a jövő törvényhozás a civillistát és egyéb költségeket, melyekről most ideiglenesen rendelkezni felhívatunk, nem fogja a jövő évtől vagy a jövő törvényhozás szentesítése napjától meghatározni, hanem a jelen perctől kezdve, és amely sommát meg fog határozni, abba az, mit ideiglenesen ajánlunk, be fog számíttatni. Ha többet adunk, mint a nemzet szabad elhatározása szerint adnunk kellett volna, kevesebb fog a legközelebbi időszakra járni, ha pedig kevesebbet adunk, akkor ki fog pótoltatni ezen kevesebb a jelen törvényhozás szentesítésétől fogva. És azért én a summára nézve is sok

megnyugtatót találok az ideiglenességben és a beszámításban, mert ebben nagy garancia fekszik.

Mi lesz tehát gyakorlati következése intézkedéseinknek? Az urak tudják, miképpen Magyarországnak, a hadiadót is beszámítva, eddigi jövedelme huszonnyolcmillió pengő forint volt; és mit láttunk ebből az ország szellemi és anyagi kifejlődésére fordíttatni? Semmit nem tudunk előmutatni, egyetlenegy utat sem, a legközelebb felállított pesti reáliskolán és némely népnevelési szükségeken kívül, melyek azonban oly pénztárból födöztettek, melynek jövedelme azon huszonnyolcmillió forintba nem volt beszámítva. Most mi megteesszük a királynak, amivel tartozunk, és hiszem, megteesszük a magyar nemzet nagylelkűségéhez és önérzetéhez mérve; s egy tizenötmillióból álló ily nagy kiterjedésű ország nem fogja tűrni akarni, hogy Ulászlói szükségekkel küzdjön a király. De midőn ezt megteesszük, az országnak minden javát saját felvirágzásunkra fordítjuk; a nemzeti őrsereg rendezésére és ezáltal a szabadság biztosítására; a népnevelésre s a szellemi erő kifejtésére, melynek ellenében semmi erőszak nem diadalmaskodhatik soha. (Fölkiáltások: Igaz! Igaz!) Mert az megadja a népnek azon érettséget, mely szükséges arra, hogy valaki szabadságért esdekelyék, hogy szabadságot óhajtson, és megadja egyszersmind azon érettséget,

melynél fogva a szabadságot a szabadosságtól meg tudja különböztetni, s tudja azt is, hogy azáltal, midőn szabadságot akar – de ennél többet nem –, mindent akar, mit Isten legbecsesebbet adhat embernek e földön, és az fordíttatni fog a nemzet anyagi jólétének kifejtésére. Hol eddig csak szükség és nyomorúság képével találkozánk, ott reménylem – ha a nemzetben elég erő lesz valósággá érlelni azt, mi papiroson van – kevés évek alatt paradicsommal találkozhatunk; mert Isten mindent megadott e hazának, mi annak boldogságára megkívántatik, eddig csak az eszközök alkalmazásáról rendelkezés tagadtatott meg tőlünk. Most a körülmények és a nemzet férfiasága kivívta ezt is, s a diadal kivívása az arisztokráciának végperce volt.

De nyíltan kimondom, ki az arisztokráciának nem bókoltam soha, s nem dicsőítendem soha, s nem dicsőítendem akkor, mikor hatalma többé nincs, kimondom az igazság iránti tartozás érzetével, hogy szebben nem szállhatott le arisztokrácia, mint az, amely a nemzet kezébe adja önszerencsájének kulcsát a jövőre nézve. Amely nemzetnek kezébe van adva a hatalom, és nyitva az út önboldogsága felett intézkedni, annak minden meg van adva. Ha ezen eszközökkel sem tud szabad és boldog lenni, vesszen el inkább, nem érdemli meg, hogy éljen.

Ezen szempontból, uraim, melyből a Pragmatica Sanctio kapcsolatánál fogva a rezolúciónak pénzügyi részét felvettem, veszem fel a honvédelmi részt. Midőn a nemzetnek irányában a fejedelem elismeri azt, hogy az országnak honvédelmi szerkezetéről való gondoskodás senkit más nem illet, mint a törvényhozást; midőn elismeri azt, hogy a katonai erőnek az országban elhelyezése és alkalmazása a Budán székelő királyi helytartónak a magyar felelős minisztérium által gyakorlandó kormányzásához tartozik – akkor, uraim, bevallja azon elvet, hogy az országban a bajonettek hatalmát a szabadság ellen nem, csak a rendet és szabadságot felforgatók és az ellenség ellen szabad a minisztériumnak használni, és ez a véghetetlen haladás a múlt és jelen idők között. Ezentúl a Pragmatica Sanctio kapcsolatánál fogva vannak kötelezettségeink is a birodalom irányában, és midőn a fejedelem azt mondja, hogy csak arra nézve, ami illeti a katonaságnak az ország határain kívüli alkalmazását és a hadseregbeni előléptetéseket, marad fenn a birodalmi kapocs, és marad a birodalom közös erővel megvédése iránt, még a szabadság bázisán nem intézkednek a nemzetek; és ennél fogva az intézkedést a fejedelem magának fenntartja, de a felelős minisztérium egyik tagjának ellenjegyzése mellett, meg van adva vélekedésem szerint – mennyi papiroson lehetséges – a nemzetnek önállása, alkotmányossága,

szabadsága, és a hadi dolgokba befolyása ki van víva. A többi a nemzet erejétől függ.

Én tehát e szempontból véve fel a dolgot, úgy vélekedem, hogy a törvények szankcionáltván, s a népképviselet, nemzeti őrsereg, a népnek úrbéri tekintetbeni felszabadítása s még egyebek létrejövendvén, a nemzet urává van téve önsorsának. Midőn ezt kimondom, ne vegyék, uraim, a körülmények nagysága közt kérkedésnek, ha egypár szót önmagamról fogok szólani, csak azért, hogy más polgárok irányában a reánk váró kötelesség tekintetében egyenvonalt húzzak. Uraim! Egyszerű polgár vagyok, nekem semmi hatalmam, semmi hatásom a világon nem volt más, mint amely van az igazságnak, melyet Isten lelkembe adott. És mégis olyanok a gondviselés utai, hogy én, egyszerű polgár, a haza legutolsóbbikainak egyike, a körülmények nagyszerűsége között néhány órákon által azon körülményben voltam, hogy döntőleg hathatott e kéz arra nézve, álljon-e az ausztriai ház vagy nem. És most is, midőn a királyi rezolúció leérkezett, egyike voltam azoknak, kik ha a rezolúcióra kimondják, hogy nem kell, a hazában polgárvér foly! – Én, uraim, ezen körülmények megfontolásánál lelkem ismeretébe tekintettem, és úgy éreztem, ha oly alávaló lehetnék, s azok mellett, melyek most ki vannak víva, akár hatalomfitogtatás,

akár befolyási kérkedésnél fogva a polgári háború szövétnekét vetem a boldogság után epedő nemzet közepébe, oly felelősséget vállaltam volna magamra, melyet lehetetlen, hogy a világ minden kínjai, és büntetései eléggé nehezíthettek volna vállaimra, mert a polgárok s a nemzetek vérevel szűkség nélkül játszás oly bűn, melyet ha valaki elkövet, nincs büntetés, melyre érdemes ne volna! (Felkiáltások: Úgy van! Igaz!) Midőn tehát én a dolgokról ekképpen gondolkodom, midőn azok mellett, mik ki vannak víva, a nemzetet saját sorsa urának ismerem és látom, és azt ismerve s látva visszaborzadok azon gondolattól, hogy – talán mert egy vagy más kedvenc eszmém nincs valósítva, de kell valósulnia – midőn visszaborzadok azon gondolattól, hogy polgárvér folyjék e hazában, azt gondolom, mindenkitől megkívánhatni e házban – értve azokat, kik itt vannak s bárhol vannak –, hogy érezzék a kötelességet: miszerint aki szűkség nélkül polgári vér kiontásához nyúl, oly bűnt követett el, melyet Istennek minden átkai nem bosszulhatnak meg eléggé. Tudom, uraim, hogy ilyen mozgalmak mindenféle elemeket foglalnak magokban. Voltam a mozgalmak közepette oly helyzetben, hogy szinte megnéztem magamat, én vagyok-e az, ki bizonyos ígéket mióta szólni és gondolkozni tudok, hirdetek, és egy másik, ki rajtam túlmegy, s némelyeket kíván, miket én nem helyeselhetek, vajon ő is az-e, kit ismertem ezelőtt két héttel? Látom, hogy a

végsőségi határig férfiak vannak készen, kik néhány hetek előtt az abszolutizmus bókoló hívei voltak, míg én, ki tettel, szóval mindig a szabadság híve voltam, azt mondom: ezen határig elég, azontúl bűn. Ilyen elemeket s tapasztalásokat vetnek fel a mozgalmak. De én ekként vagyok meggyőződve, hogy valamint igaz, miszerint mindaz, ami meg van nyerve, pusztá szó volna, ha a nemzetben nincs erő azt valósággá érlelni; úgy ha van erő a nemzetben, hiszem és reményelem, meg fogja tartani azon érettségét és mérsékletét, melyben fekszik a szabadság diadalának biztosítéka mindörökké.

Ez az, mit mondani akartam, s azt óhajtanám, hogy ezen érzetet vigyük el mai nap e teremből magunkkal, s vigyük el annak érzetét, hogy midőn ez országgyűlést mielőbb befejezni segítjük, szétmenve segítsük a valósítandó felelősség alapján kormányra hívottakat, miszerint testesítsék meg az ígéket; és megtettük polgári kötelességünket. Mindaz, mi más irányba menne, a nemzet szabadságának és boldogságának kompromissziójára vezethetne. Én úgy vagyok meggyőződve, hogy a magyar nemzet szabadabb, boldogabb leend, mint valaha volt, most nagyságának reggelén vagyunk csak, s nincs mit irigyelnünk a múltnak. És ha az ausztriai ház beváltja szavát, s az ausztriai birodalom mind más népek irányában, mind irányunkban beváltani kezdi

feladatát, teljesedni fog azon jóslatom, melyet hetek előtt mondtam, hogy az ausztriai fejedelem trónját hű népeinek szabadságaira fektetendi le rendíthetetlenül. És nemhogy az ausztriai ház ezen mozgalmak s úgynevezett koncessziók által, melyeket koncesszióknak el sem ismerek, hanem az igazság megadásának tartok, veszített volna erejéből, sőt inkább megmutatták a múlt napok tapasztalásai, hogy igen korhadott volt azon régi rendszer, mely egy hatalmas dinasztia sorsának eldöntésében egyszerű nyomorult polgároknak nagyobb hatást adhat, mint amelyet az alkotmányos bázison fekvő trón ellenében nem egyes embernek, de egész népnek adni fog a gondviselés. Ha ezt érezni fogja az ausztriai ház, és az alkotmányosságot valósítani fogja a többi tartományok irányában is, tapasztalandja, hogy erejéből nem veszített, sőt inkább nyert, és teljesedni fog azon mondásom, hogy az lesz a Habsburgi-ház második alapítója, kinek trónját minden oldalról alkotmányos intézmények környezendik.

Nem tudom, kívánja-e a ház, hogy a sommához tüstént hozzászóljunk. Én azon vélekedésben vagyok, miképpen a mai ülésben szükség volna elhatározni először, hogy formuláztassék egy törvénycikk azon pontokra nézve, melyek a felolvasott és közértelemmel elfogadott rezolúció elveihez alkalmazást kívánnak;

másodszor, hogy rekesztessék hozzá azon felírás, melyben úgy, mint Nógrád követe kívánta, a fejedelmet felkérendőnek vélném aziránt, hogy jöjjön le hű magyarjai közé, és személyesen rekessze be minél hamarabb az országgyűlést, s legyen tanúja annak, hogy a hűség, melyet ajkainkon hordunk, nem pusztá szó, hogy a magyar sem tettetést, sem hazugságot nem ismer, hanem aminő férfias tud lenni szabadságának kivívásában, szinte oly férfias és rendíthetetlen tud lenni a fejedelem iránti hűségben is.

7. Kossuth üdvözlő beszéde István nádorhoz

Pozsony, 1848. április 1.

Fenséges Úr! Magyarhonnak s kapcsolt részeinek országgyűlési egész testülete jövőnk fenségedhez hálát s köszönetet mondani egy szabaddá lett nemzet nevében; hálát s köszönetet mondani a hű honszeretetért, a fáradhatlan buzgalomért, a férfias küzdelmekért hazánk szabadsága ügyében; hálát s köszönetet az eldöntő súlyért, melyet fenséged e nemzet sorsának mérlegébe vetett. – Fél évvel ezelőtt, midőn fenséged a magyart hazája minden vidékein házi tűzhelyénél meglátogató, az ország behinté fenséged útjait a legszebb remények virágaival, a népnek milliói, kik akkor még a szabadság templomán kívül állottak, letörlék egy pillanatra homlokukról az öröklött szolgaság verítékét, s robotmunkájok közben megállva felörvendettek fenséged látásának, mintha nyíltnak látnák az ígért földjének kapuját hosszas szenvedés után; a múlt novemberben ez országgyűlés eljegyzette fenségedet e hon boldogságának, e hon szabadságának, e hon dicsőségének a bizodalom szent gyűrűjével. Azóta egy rövid fél év múlt el; s

ez ország szabad! A nemesség, e honnak
elsőszülöttje osztályra bocsátá a jog és szabadság
közös kincseit, s fenségedet szabadalmazott
osztályzatok helyett egy szabad nemzet állja körül,
mely sorsának, jövődjének urává lőn. Örvendjen
fenséged mivelünk, s ha látandja, mikint e hon a
szabadság napjának éltető sugárai alatt
paradicsommá virul, dobogjon fel fenséged szíve
magasan az isteni gondolattól, hogy fenséged e
honnak megváltója lett. Mi, ez átalakulás szerény
munkásai, sok gondban, sok munkában sokan
osztózánk. Istennek az eseményekben nyilatkozott
hangja a szolgaság sírjából feltámasztá a nemzetet –
de ezen tömérdek esemény között egy dicsőség
egyedül fenségedé: fenségedé azon dicsőség, hogy
a tegnapi nap, ha Isten is úgy akarja, mint mi, e hont
polgárvérözöntől mentette meg. A népek Istenének
áldása szálljon ezért fenségedre, a népek Istene adja
meg fenségednek a mennyei örömet, hogy ős Buda
várából sokáig lássa e nemzet óriásilag
növekedendő boldogságát. Végezze fenséged
hasonló nemes határozottsággal, ami még hátra
vagyon. Legyen eszközlője a király előtt, hogy a
honpolgári jogoknak szentesítésében aprólékos
vonalozások ne zavarják a közelégedés lelkesült
hangulatát. Támogassa fenséged a trón előtt ama
szent igazságot, hogy a lehető legnagyobb számnak
elégedése a stabilitásnak legrendíthetlenebb
támasza, s hogy azon trón áll legszilárdabban,